

8. ข้อผูกพัน

"ในนามของพระผู้เป็นเจ้า แคงจะรับคำเป็นภรรยาที่แต่งงานถูกต้องตามกฎหมาย.....?"

".....รับครับ"

"ในนามของพระผู้เป็นเจ้า คำจะรับแคงเป็นสามีที่แต่งงานถูกต้องตามกฎหมาย.....?"

".....รับค่ะ"

"โดยสิทธิที่ได้รับมาจากพระผู้เป็นเจ้า ข้าฯ ขอประกาศว่าท่านทั้งสองเป็นสามีและภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งแก่บัดนี้เป็นต้นไป"

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนี้จะก่อให้เกิดครอบครัวใหม่ขึ้นมา ข้อผูกพันของบุคคลหนึ่งที่ได้ให้ไว้กับบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะยังเป็นข้อผูกพันที่สามีทำไว้กับภรรยาในพิธีแต่งงาน ข้อผูกพัน (commitments) ส่วนใหญ่มักจะเชื่อมโยงอยู่กับคำว่า "ถูกต้องตามกฎหมาย" แคงต้องรับผิดชอบในการเลี้ยงดูค่าและลูก ๆ ที่เกิดมา ในขณะที่เกี่ยวกับคำอาจมีภาระรับผิดชอบทางการเงินและหนี้สินที่จะต้องชดเชยสิ่งเหล่านี้จะอยู่ในความรับผิดชอบของแคงทั้งสิ้น และแคงกับคำยังมีหน้าที่ต่อรัฐหน้าที่เลี้ยงดูและอบรม ความประพฤติของบุตรธิดาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

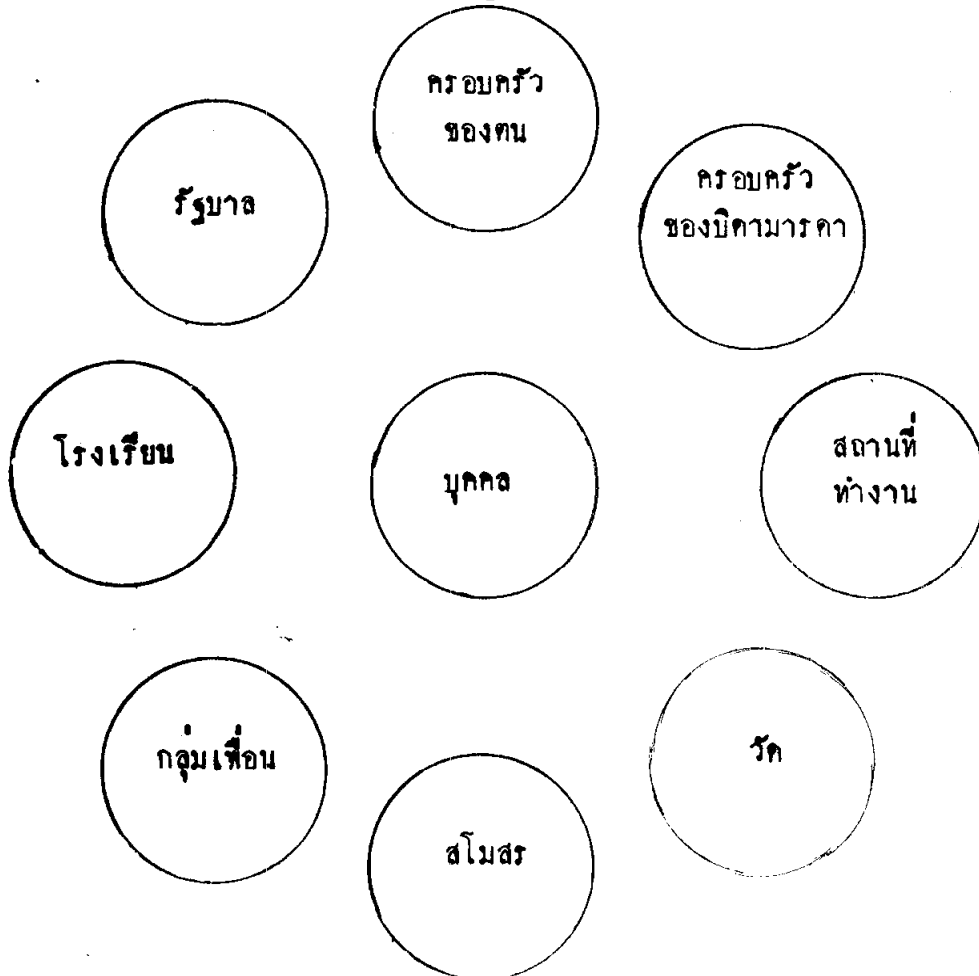
เด็ก ๆ ที่เกิดมาจะมีสัญชาติของประเทศนั้นโดยกำเนิด ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเสียภาษี และถ้าเป็นผู้ชายก็ต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร เด็กทุกคนต้องเรียนหนังสือจนจบการศึกษาภาคบังคับ เขาอาจจะเรียนต่อในระดับอุดม

ศึกษาเมื่อสถาบันรับเข้าเรียนแล้ว เรามีหน้าที่เสียค่าบำรุงและค่าเล่าเรียนให้แก่สถาบัน ไปเรียนอย่างสม่ำเสมอ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันที่วางไว้

ระบบสังคมเกือบทั้งหมดที่เรามีส่วนร่วม ย่อมมีข้อผูกพันทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน อย่างไม่รู้จัก ตัวอย่างเหล่านี้มักจะเชื่อมโยงกับสมาชิกของกลุ่มหรือองค์การ

ข้อผูกพันระหว่างบุคคลกับระบบสังคมที่บุคคลมีส่วนร่วม

แผนภูมิที่ 1

เช่น การกู้เงินจากธนาคาร การลงนามในสัญญาปลูกสร้างบ้าน การตกลงรับตำแหน่ง หรือสัญญาว่า จะเข้าร่วมในโครงการ ข้อตกลงเหล่านี้เกี่ยวข้องกับข้อผูกพันที่บุคคล ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุข้อตกลงนั้น ข้อผูกพันไม่จำเป็นที่จะต้องแสดงออกโดยการ เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือแสดงออกโดยทางวาจา ข้อผูกพันอาจจะแสดงออก ในรูปของการเสียสละเวลา เงิน หรือความคิดและการมีส่วนร่วมในโครงการหรือ กิจกรรมระดับสูง

ข้อผูกพันหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะจะมีลักษณะแตกต่างกันไปจากวัฒนธรรมหนึ่งไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ข้อผูกพันที่ชัดเจนที่สุดได้แก่ ข้อความหรือการกระทำที่ผู้กระทำเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตั้งใจ โดยชี้ให้เห็นว่า เขาอาจจะกระทำหรือไม่ทำบางสิ่งบางอย่างจนกว่าบุคคลจะผูกมัดตนเอง เข้ากับ เรื่องนั้น ครั้งหนึ่งเขาเคยมีอิสระและมีความคล่องตัว เขาสามารถที่จะเคลื่อนที่ หรือกระทำในสิ่งที่เขาต้องการได้ ต่อมาเขาผูกมัดตนเองกับการกระทำอย่างใด อย่างหนึ่ง อย่างไม่ก็ตี ทั้งเขาและคนอื่น ๆ ต่างก็คาดหวังว่าเขาจะดำเนินการ หรือปฏิบัติตามภาระข้อผูกพันเหล่านี้ ดังนั้นเขาจะไม่พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ ที่มีอยู่อีกต่อไป ซึ่งตัวผู้กระทำเองและคนอื่นที่อยู่ล้อมรอบตัวเขาตระหนักถึงข้อเท็จจริงข้อนี้ ดังนั้น ข้อผูกพันจึงเป็นการกระทำซึ่งก่อให้เกิดความคาดหวังซึ่งกันและกัน ในระหว่างกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำของบุคคลโดยลำพัง หรืออาจจะเป็นการกระทำซึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและการมีส่วนเกี่ยวข้องกัน ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ประเด็นที่สำคัญคือ สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันกัน ดังนั้น การกระทำจึงขึ้นอยู่กับข้อผูกพัน (commitments)

ปัจจัย "ข้อผูกพัน" มีหลายรูปแบบด้วยกัน ตัวอย่างเช่น

- 1) สัญญาตามกฎหมาย เช่น การจดทะเบียนสมรส การทำสัญญาซื้อขายที่ดิน หรือการทำสัญญาเช่า สัญญาบริการ
- 2) ข้อตกลงที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยทางวาจา
- 3) การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การ ซึ่งเสียค่าบำรุงสมาชิกปีละเท่า่นั้นเท่านี้ตามที่ระบุไว้
- 4) การยอมรับตำแหน่งหรือหน้าที่
- 5) การรับผิดชอบงานในหน้าที่
- 6) ข้อความแสดงเจตนาารมณ์ที่มีต่อผู้อื่น
- 7) ความคิดเห็นที่มีต่อผู้อื่น ข้อผูกพันในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การมีส่วนเกี่ยวข้องหรือการมีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมประชุม การบริจาคตर्फ การเป็นกรรมการ การเสียสละเวลา แรงงาน และการเสนอความคิดเห็นต่อโครงการ การให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมบางอย่าง ผลจากการกระทำของเขา ทำให้ผู้อื่นเริ่มมองเห็นว่าเขาเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ และต้องการตัวเขามากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เขาเข้าไปร่วมในกลุ่มมากยิ่งขึ้น ในกรณีที่เขาพบว่าผู้อื่นโจมตีกลุ่ม เขาก็จะป้องกันทันที เขาได้เสียสละทรัพย์สิน อุทิศเวลา และแรงงานให้กับกลุ่ม เขาปฏิบัติงานโดยยึดหลักเหตุผล และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยเหตุนี้จึงทำให้ข้อผูกพันของเขาที่มีต่อกลุ่มเหนียวแน่นยิ่งขึ้น

บุคคลส่วนมากจะปฏิบัติตามข้อผูกมัดที่ให้ไว้กับผู้อื่น กลุ่ม หรือองค์การที่ตนเข้าไปร่วม ตัวอย่างเช่น นายแดงจัดโครงการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มสหกรณ์

โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าร่วมโครงการนี้ด้วยวิทยากรที่คอย
รับคำเชิญจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงคือ ทำหน้าที่บรรยายให้สมาชิกฟังเพราะเป็น
ข้อผูกพันที่จะต้องทำ เขาจะทำตามข้อผูกพันของเขา ทั้ง ๆ ที่ในบางครั้งเขาไม่
อยากทำแต่เขาก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นข้อผูกพัน และความคาดหวังจึงเป็นแรง
เสริมซึ่งเกิดขึ้นในตัวของผู้คนและมีอิทธิพลต่อการกระทำทางสังคม

ข้อผูกพันบางอย่างเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างเช่นในเวลาที่เรา
ปฏิบัติงานนั้น เรามักจะคำนึงข้อผูกพันของเราที่มีต่อกลุ่มหรือองค์การ ตามข้อ
เท็จจริงแล้ว ข้อผูกพันจะปรากฏอย่างชัดแจ้งภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
พลเมืองย่อมมีข้อผูกพันกับประเทศชาติ เช่น การแสดงความจงรักภักดีต่อประเทศ
ชาติ และพระมหากษัตริย์ การเชื่อฟังและเคารพกฎหมายของบ้านเมือง การ
เสียภาษี และเข้ารับราชการเป็นทหารเพื่อช่วยป้องกันประเทศชาติ เป็นต้น

การแต่งงานย่อมก่อให้เกิดข้อผูกพันมากมาย ไม่เพียงแต่เป็นการ
ผูกมัดกับคู่ครองและบุตรเท่านั้นแต่ยังรวมถึงข้อผูกพันที่มีต่อรัฐและชุมชนด้วย การรับ
จ้างทำงานหมายความว่า ภายในชั่วโมงและภายใต้กิจกรรมที่กำหนดให้นายจ้าง
สามารถที่จะควบคุมการทำงานของผู้จ้างได้ และตราบิตที่บุคคลยังเป็นสมาชิก
ของโรงเรียน หรือ สโมสร จะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ให้ไว้กับกลุ่มหรือองค์การ
นั้น ๆ

เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อผูกพันหรือการกระทำอย่างใด
อย่างหนึ่งโดยเฉพาะ จึงจำเป็นที่จะต้องค้นหาความหมายและการแสดงออกของ
ข้อผูกพันว่าเป็นในรูปใด หรือทิศทางใด ข้อผูกพันอาจหมายถึงการกระทำอย่างใด
อย่างหนึ่งโดยเฉพาะหรือการละเว้นไม่กระทำบางสิ่งบางอย่าง

ถึงแม้ว่าในสังคมจะมีข้อผูกพันอยู่มากมาย แต่ปัจจัยข้อผูกพันนี้อาจจะไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจหรือการกระทำใด ๆ เลยก็ได้ แต่เมื่อใดที่ปัจจัย "ข้อผูกพัน" เข้ามามีอิทธิพลต่อการกระทำแล้ว ก็มีแนวโน้มว่าปัจจัยข้อผูกพันจะมีน้ำหนักมากต่อการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ

ข้อผูกพัน คือความเชื่อของผู้กระทำ ไม่ว่าจะในอดีตหรือปัจจุบัน เขาจะเคร่งครัดต่อประเด็นปัญหาที่เขาเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยทางอ้อม ผู้กระทำจะกระทำตามสัญญาที่ไว้ไว้ไว้ ถึงแม้ว่า เขาอาจจะชอบ กระทำอย่างอื่น ซึ่งเขาก็มีสรีระพอที่จะเลือกกระทำได้แต่เขาจะไม่ทำ องค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มปัจจัยข้อผูกพันได้แก่ องค์ประกอบของค่านิยมที่ผู้กระทำจะปฏิบัติหรือกระทำสิ่งนั้นตามที่เขาได้กล่าวไว้

กลุ่มปัจจัยข้อผูกพันประกอบด้วย ความเชื่อ เป้าหมาย ความคาดหวัง ค่านิยม และข้อผูกพัน

สมมติฐาน สำหรับข้อผูกพันอาจกล่าวได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

บุคคลและกลุ่มมักจะทำสิ่ง
เขารู้สึกว่าเขาได้ผูกมัดตนเองที่จะกระทำ